

Arkæologisk Forum

Nr. 31
2014

Ingeborg Sæhle*	3
Dissonant, dark and painful – den uønskede verdensarven	
Per Ethelberg & Tenna R. Kristensen	8
Den ukendte soldat	
Andreas Bonde	15
Nordic TAG – de næste 30 år – om Nordic TAG 2015 i København	

Tema: mellem to fagligheder

Redaktionen	18
Mellem to fagligheder	
Mikkel Sørensen	19
Arkæologi og aDNA	
Sofie Laurine Albris*	26
Tolkninger med tolkninger på – særlige udfordringer ved arbejde på tværs med arkæologi og stednavneforskning	
Maiken Bjørnholm	32
Arkæologisk formidling – når tværfaglighed styrker arbejdet	

Felix Riede*	39
Brommeproblemet 2.1 – et gensvar til Kristoffer Buck Pedersens kommentar	

*Fagfællebedømt artikel

Nordic TAG – de næste 30 år

– om Nordic TAG 2015 i København

Nordic TAG afholdes i København i april 2015. Årets konference markerer 30-års jubilæet for det første Nordic TAG. I den forbindelse ønsker styregruppen ved årets konference at kigge fremad mod de næste 30 år. Styregruppen ønsker i den forbindelse at få introduceret nye teoretiske perspektiver fra arkæologiens vækstlag – dvs. ideer og arkæologer som tilbyder alternativer til de veletablerede paradigmer.

Fra 16. – 18. april 2015 vil Saxo-instituttet (SAXO) og Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier (ToRS) på Københavns Universitet være værter for Nordic Theoretical Archaeological Groups årlige konference (N-TAG). Det er tredje gang, Danmark er værter og første gang, København huser konferencen. Da det er N-TAG's 30-års jubilæum, ønsker styregruppen, at dette års tema skal være de næste 30 års udviklingen inden for teoretisk arkæologi.

N-TAG startede som et møde mellem studerende og yngre forskere. Man diskuterede tidens teoretiske strømninger med inspiration i N-TAG's britiske forbillede, British TAG. Selvom den teoretiske diversitet i nordisk arkæologi har været stor, har strømninger som den post-koloniale kritik, social-konstruktivisme og chaine operateure domineret de teoretiske paradigmer i Norden generelt de sidste mange år – og gør det stadig. Dette har selvfølgelig også præget N-TAG (se bl.a. Bergstøl et. al. 2003; Ylimaunu, Cornell & Tagesson 2012; Spangen, Salmi & Äikäs 2014). Som N-TAG udviklede sig, blev de yngre forskere og studerende til erfarne 'VIP'ere' og N-TAG blev den mest prominente arkæologiske konference i Norden. De nævnte teoretiske strømninger bliver stadig diskuteret, men spørgsmålet er, hvorvidt det gøres kritisk nok. Dette er blandt de diskussioner, der kunne tages op ved næste års N-TAG, hvor vi i styregruppen håber, at mange forskellige teoretiske paradigmer vil blive præsenteret.

Ønsket for N-TAG 2015 er at opretholde konferencens høje niveau og omdømme, men samtidigt at give endnu mere opmærksomhed til ph.d.-stipendiater,

studerende og nyuddannede kandidater, end det har været tilfældet på de senere års N-TAG-konferencer. Vi opfordrer derfor disse til at byde ind med oplæg såvel som sessioner.

Yderligere om N-TAG

Det første N-TAG fandt sted i Helsingør i 1985. Siden har N-TAG været over hele Norden. N-TAG har været domineret af teoretiske diskussioner rodfæstet i de fund og praksis, som nordiske arkæologer er omgivet af i deres hverdag (se bl.a. Larsson 1992; Bergstøl et. al. 2003), men arkæologiens meta-diskussioner har selvfølgelig også været prioriteret (se bl.a. Olsen 1992). Disse var dog mindre dominerende i sidste halvdel af 90'erne, i 00'erne og de første par år af 10'erne – en tendens, der synes at ændre sig ved bl.a. sidste års konference i Stockholm (Nordic TAG 2014). N-TAG diskussionerne synes også at have haft en slagside mod samfundsteoretiske paradigmer (se bl.a. Olsen 1992; Andersson et. al. 1998; Bergstøl et. al. 2003). Ved de senere års konferencer har vi dog set en mere pluralistisk teori-præsentation (Nordic TAG 2014) – f.eks. ved temaer om oplevelsen af æstetik og dens betydning for arkæologi (Hudson & Henderson 2014) og 'have-arkæologi', hvor arkæobotanik møder kunsthistorisk teori (Andreasson, Heimdal & Lindeblad 2014). Repræsentationen af mange vidt forskellige teorier ønsker vi også at opleve på N-TAG 2015. Det skal understreges, at dette ønske ikke er et udtryk for et teoretisk opgør, og i den optik håber vi selvfølgelig, at den nordiske tradition, med teoretisk diskussion forankret i praksis og konkrete eksempler, ligeledes kan blive yderligere udforsket.

Det praktiske

Vi ønsker fra styregruppens side at styre de enkelte sessioner mindst muligt. Årets tema skal derfor mere ses som inspiration end et dogme. Konferencens officielle sprog er engelsk og vi opfordrer de sessionsansvarlige til at afholde deres sessioner på engelsk, ligesom alle session-abstracts og præsentations-abstracts skal indleveres på engelsk. Dette skyldes, at det nordiske arkæologiske miljø huser en række forskere og studerende som ikke er fra Norden (KU og N-TAG styregruppen ingen undtagelse), ligesom deltagere fra Finland, Island og evt. Baltikum, Tyskland, England m.v. ikke kan forventes at kunne læse og forstå f.eks. dansk.

Ingen sessioner er i skrivende stund endnu optaget i programmet, men fra værts-institutternes side er p.t. foreslået sessioner under følgende foreløbige arbejdstitler:

- Archaeology and Language – and the future of archaeo-linguistic studies
- Transmission of knowledge in crafts – aspects of learning within prehistoric communities
- Nordic Heritage Studies – the next 30 years
- Archaeology of collecting
- Experimental archaeology
- Disentangling the Neolithic ‘Revolution’ in southwest Asia
- Technologies of Disposal: The archaeology of waste, burial and removal

Lidt utraditionelt har vi valgt, ikke at have ‘key note speakers’ i gængs forstand. I stedet barsler vi med en paneldebat blandt forskere, som vi i styregruppen har vurderet er garanter for nye spændende tanker. Disse skal diskutere konferencens tema – arkæologisk teori i Norden i de kommende 30 år.

Tilmeldingsfrist og deadlines

Deadline for session-abstracts er 1. november 2014.

Deadline for præsentations-abstracts er 30. januar 2015.

Se venligst vores hjemmeside (nordic-tag 2015) for nærmere detaljer, kontakt, samt for den endelige tilmeldingsfrist til selve konferencen .

Link

Nordic TAG 2014

http://www.archaeology.su.se/polopoly_fs/1.171543.1395297931!/menu/standard/file/Academic%20programme%2022-25%20April.pdf

Nordic-tag 2015

<http://conferences.saxo.ku.dk/nordic-tag-2015/>

Litteratur

Andersson, A. (ed.) et. al. 1998

The Kaleidoscopic past. Proceedings of the 5th Nordic TAG Conference Göteborg, 2-5 April 1997.

Gotarc Serie C, Arkeologiska skrifter no. 16. Göteborg University, Department of Archaeology.

Andreasson, A., Heimdal, J. & Lindeblad, K. 2014

Garden Archaeology: Theoretical and methodological challenge. Session paper Nordic TAG 2014.

<http://www.archaeology.su.se/english/about-us/events/conferences/xiv-nordic-tag-2014/sessions/garden-archaeology-a-theoretical-and-methodological-challenge-1.154937>

Bergstøl, J. (ed.) et. al. 2003

Scandinavian archaeological practice – in theory. Proceedings from the 6th Nordic TAG, Oslo 2001.

Oslo Archaeological series vol. 1. Universitetet i Oslo.

Hudson, K. & Henderson, K. S. 2014

Archaeological aesthetics and the theorization of experience. Session paper Nordic TAG 2014.

<http://www.archaeology.su.se/english/about-us/events/conferences/xiv-nordic-tag-2014/sessions/archaeological-aesthetics-and-the-theorization-of-experience-1.154905>

Jensen, O. W. (ed.) et. al. 2012

Histories of Archaeological Practices: Reflections on Methods, Strategies and Social Organisation in Past Fieldwork.

The National Historical Museum, Stockholm, Studies.

Olsen, B. 1992

'Archaeology and social theory: A critical and textual approach'.

I Baudou (ed.) 1992: *Nordic TAG – Report from the 2nd NORDIC TAG conference Umeå 1987*.

Archaeology and environment 11. University of Umeå, Department of Archaeology.

Spangen, M. et. al. 2014

Sámi archaeology and postcolonial theory. Paper abstracts Nordic TAG 2014, Stockholm.

<http://www.archaeology.su.se/english/about-us/events/conferences/xiv-nordic-tag-2014/sessions/s%C3%A1mi-archaeology-and-postcolonial-theory-1.154934>

Ylimaunu, T., Cornell, P. & Tagesson, G. 2012

Surveillance in Historical Archaeology: Theories and Technologies, and the Material Culture of Social Control. Session abstract. Nordic TAG 2012, Oulu.

http://www.ntag oulu.fi/Kuvat/surveillance_ylimaunu.pdf

Arkæologisk Forum er et fagligt tidsskrift der søger at sætte det arkæologiske fag ind i en større sammenhæng – både videnskabeligt og samfundsmæssigt. Her kan både arkæologisk faglige og fagpolitiske emner behandles og debatteres.

Skriv til Arkæologisk Forum:

Arkæologisk Forum modtager gerne bidrag. Kontakt redaktionen, og få råd og vink om indhold, læsere, formaliteter, deadlines m.v.

Generelt bliver tekster i Arkæologisk Forum fagfællebedømt. Fagfællebedømte artikler er markeret med en stjerne (*) ved forfatternavnet.

Kontakt:

redaktion@archaeology.dk
www.archaeology.dk

© Forfatterne og Arkæologisk Forum.

Artikler, indlæg og billeder må ikke mangfoldiggøres i nogen form uden skriftlig tilfaldelse fra redaktionen.

Redaktion:

Mette Palm (ansv. redaktør)
Jette Rostock
Bo Jensen
Anna Beck
Ole Thirup Kastholm
Signe Lützau Pedersen
Sara Gjerlevsen
Morten Ravn

Udgiver:

Foreningen af Fagarkæologer – FaF

”Her hviler en ukendt dansk soldat”.

Foto: Arkæologi Haderslev ©

Tryk og oplag:

Holbæk Museum trykker 210 stk.

Arkæologisk Forum udkommer:

maj og november

Abonnement og løssalg:

155,- kr. årligt (2 numre)

77,50 kr. pr. nummer

ISSN 1399-5545

En fælles folkelig forståelse

I oktober i år gravede ukendte gerningsmænd plyndringshuller i fire enkeltgravshøje ved Billund. Det er første gang, vi har set så omfattende plyndringer i Danmark, efter fredningsloven trådte i kraft. Vi ved ikke, hvad røverne fandt – om noget – men udviklingen er i alle tilfælde dybt problematisk.

Gravrøverier er ikke kun et arkæologisk problem, men et generelt samfundsproblem. Hvis fortidens grave, skibsvrag, bopladser, haller og gravhøje ikke længere er beskyttet af en fælles folkelig forståelse for fortidslevns urørlighed, så er både arkæologer og alle andre interesserede ilde stedte.

I mange år har dansk arkæologi søgt at værne om den materielle kultur udenfor museernes mure gennem dialog og samarbejde med alle kulturhistorisk interesserede. Museerne samarbejder med foreninger af amatørarkæologer, sportsdykkere og metaldetektorbrugere. Samarbejdet er opstået gradvis og er et produkt af en række forskellige faktorer, men grundlæggende er et kulturarvssyn, hvor den materielle kulturarv opfattes som et fælles anliggende, som det er i alles interesse at beskytte.

Plyndringerne i Billund undergraver hele denne forståelse. Der er allerede i pressen rejst spørgsmål om, hvorfor vi, arkæologer, ikke udgraver resten af de fredede høje, før røverne gør det. Arkæologiens troværdighed i forhold til fx metaldetektorbrugere og private samlere bygge imidlertid netop på, at fredningsloven gælder for alle, og at museumsarkæologer lige så lidt som andre interesserede har lov til at drage på røvertogt i landskabet.

Alle har ret til en fed kulturarv. Vi har ikke midler til at sætte vagter og hegn ved alle de fredede oldtidsminder, og det er heller ikke ønskværdigt. Det store lovlydige flertal har ret til at færdes i landskabet og opleve kulturarven. Højenes værdi for samfundet er netop, at vi alle kan opleve dem. Den fælles kulturarv fungerer kun ved hjælp af gensidig tillid. Det er den tillid, der trues, når enkelte plyndrer for egen vindings skyld.

Redaktionen